

ANY I.

Barcelona 28 de Juny de 1891.

NÚM. 25.

SETMANARI POPULAR

BARCELONA 28 DE JUNY DE 1891.

¿QUÉ 'S FARÀ PER SALVAR LO DRET DE CATALUNYA?

Dos síntomas que grave y dolorosamente afectan á la vida del Dret Catalá, s' han posat á la vista ara de poch: La convicció de sa próxima ruina, exposada, ab dolor, pel Sr. Durán y Bas, com á resposta als 27.000 catalans que li han donat un testimoni d' agrahiment per las defensas que d' ell feu en lo Parlament espanyol; y la negativa de nostra Diputació Provincial á la petició de que instituhís una Cátedra en que s' expliquessen com es degut las lleys que, ara com ara, y per gracia que 's dignan otorgar als catalans sos dominadors, vigeixen en nostra terra.

Aquets dos síntomas diuhen clarament que, al enlestirse 'ls apéndices, lo Dret Catalá, á qui 'l Sr. Durán y Bas acaba de declarar malalt deshauciàt, entrará en lo período final de sa agonía; á la que dintre un temps mes ó menys llarch posará terme lo terror de la mort.

Y ja 'ls catalans, fills ingratis y rebordonits de la gran rassa que, plena de seny y d' amor á la terra, enlayrá á Catalunya amunt, als cimerals de la gloria y de la prosperitat, cobardament ajaguts sota 'l raser que ha anat aplanant fins al nivell dels pobles de Castella, totas nostras grandesas, al girar la vista al passat gloriós, podrém dir un dia:—;Tot nos ho dexarem perdrer!—y nostre poble correrá tal

vegada, febrós com un orat, darrera 'ls poetas que melancólicament retregan los temps en que li foren robadas á la pátria catalana las darreras engrunas d' un llegat d' honor y de riquesa que li tramaté una ascendencia noble y gloriosa, guanyadora d' hisendas, malvenudas miserablement per uns hereus indignes.

Catalans! som á temps encara á desviar del cap de nostra generació 'ls anatemas ab que la Historia y 'ls pobles honrats enfonsan en la tomba del desprecí als que deixan profanar per mans extranjeras lo dipòsit sagrat del geni de sa rassa y trepitjar l' honor de la bandera de la pátria.

En la campanya contra 'l Códich, Catalunya sapigué ser digna de son nom y de sa gloria, afirmant resolta sa voluntat de no resignarse á la pérdua del últim esquins de son adorable penó de poble lliure. *Vintiset mil catalans*, y entre ells la flor de la terra, acaban de dir al capdill del defensor del Dret catalá: —Tú has lluytat ab seny y valentía per l' honor de la Pàtria; Catalunya te 'n dona las gracias, y fará inmortal y respectable á las futuras generacions ton nom de soldat de Catalunya, que, per be teu, dexarán obscur los anals de la política espanyola, tant tristes als vinents; y 't prega que no abandones lo portell que tant be defensares, porque no volém que 'ls enemichs de la Pàtria entren per ell á saquejarla!—

Catalunya, donchs, vol conservar y millorar son Dret civil propi; tots los catalans estém en axó conformes; los unificadors en cambi

van á estimbarlo en l' avench del no esser.
¿Qué's fará?

¿Qué fará l' senyor Durán y Bas? ¿qué 'ls 27.000 firmants del álbum ofert al insigne jurisconsult? ¿qué la Catalunya que 's redressá contra l' article 15? ¿qué las corporacions que demanaren á la Diputació provincial la creació d' una càtedra de Dret català?

Estarém al aguayt, y no abandonarém aquest assumpt.

N. VERDAGUER CALLÍS.

ORIGENS Y CREXENSA DEL REGIONALISME NAVARRO

EXHORTACIÓ ALS CATALANS

*Conferència donada per D. Artur Campió en la «Lliga de Catalunya»
la nit del 3 de Juny.*

I

Senyors: Vinch á cumplir la promesa que días arrera vaig fervos d' ocuparme en lo regionalisme de Navarra. Lo meu propòsit primitiu era d' exposar sucintament l' origen y extensió d' eix moviment literari-polítich en un discurs oral; mes, com que 'm pertoca aludir al menys á fets en que tingí ma part, no vull que 'ls enemichs, que també en la meva terra combaten al Regionalisme, pugan creurer ó sospitar que, prevalgut de la vostra ignorancia d' aquells fets, vos he pintat las cosas á mon albir. Las paraules volan, la escriptura permaneix: escritas quedarán mas narracions y mos judicis, y aquest procedir, en la present ocasió, me sembla mes propi de la gravetat catalana y de la enteresa navarra.

He de parlar de Regionalisme, ab motiu de darvos á coneixer á un gran poeta navarro, al amich de ma infantesa, al germá de l' ànima, Hermili de Olóriz. També en la meva terra, com en la vostra, las reivindicacions políticas foren anunciadas y previngudas per los clarins d' or de la poesia! Dó inestimable de la Providencia, l' que vosaltres y nosaltres hem rebut d' ella! contar ab poetas quin alé soberá arrenca á la vibrant trompeta, clamors capassos de desvetllar als morts: que morts son los que no senten l' amor á la pátria.

Lo P. Isla, en cert llibre famós que escrigué per burlarse de las cosas de Navarra, digué—y es la única proposició seria estampada en sa obra—que 'ls navarros, després de Jesús Sagratament, lo que mes estiman y veneran en lo mon, son los seus furs y llibertats. Si hagués escrit lo càustich religiós vinticinch ó trenta anys més tart, aquesta frase, pel que toca als furs y llibertats, no hauria cayut de la seva ploma; perque l' amor y reverencia de mos paysans anavan, allavoras, per altres viaranys.

La primera y major expliació que sofri l' esperit nacional navarro, fou deguda á la guerra de la Independència. Pochs anys abans, ab tot y que s' anava

filtrant en las classes altas de la societat l' esperit filosófich, generador de la revolució francesa, ab sas teorías del home abstracte, de sos drets naturals y de la soberania de la nació, vivia encara present en totas las conciencias lo concepte de que Navarra era un regne apart, distint dels demés en lleys y jurisdicció y unit federativament á Castella pel vincle personal del monarca, ab pactes y contractes solemnes d' incorporació que garantia la santedat del jurament dels reys tots de Castella: las Corts de Pamplona del any 1794, en lo ple de la guerra ab França, hagueren d' autorisar als naturals del Regne quins batallons estavan incorporats en l' exèrcit espanyol, per que si volian, quan una acció 's comensés dins del territori navarro, poguessen sortir fora d' ell á acabarla: aquest fet diu mellor que cap altre quan persuadit tothom estava de que Navarra era una nació unida á una altra Nació.

Pero la guerra de la Independència modificá fondament aquest estat mental y emocional; Navarra fou invadida per las hosts napoleónicas igual que 'ls demés territoris d' Espanya; la Diputació del regne, en mitj d' un cercle de bayonetes extranjeras, tingué pit per declarar la guerra al tirà; s' armaren partidas, s' organisaren després batallons que lo mateix lluytavan á Navarra, com á Aragó y á Castella: de fet va arrunarse l' edifici foral, puix que imperavan directa encar que intermitentment las autoritats centrals y altres de formació revolucionaria ó expontànea, y ningú 's preguntava si una disposició era contrafur, sino si era ó semblava patriòtica; se barrejaren los naturals del regne navarro ab los de altres regnes, y aquella gran conflagració, ab la comunitat d' interessos, perills y aspiracions, provocá l' predomini de la tendència *nacional* sobre la tendència *local*, orientant per los organismes centrals l' esperit públich, persuadintlo de que existian negocis de major importància que 'ls negocis navarros y que, fins aquests, no era ja possible plantejarlos y resoldrelos separadament dels generals.

Las deplorables lluytas civils que importà l' entroncament del liberalisme, aumentaren la grossor y la forsa d' aquesta corrent. Navarra estigué representada en las Corts de Cádiz per diputats en quin nombrament no intervingué l' país, per virtut de las escandalosas prerrogativas que en aquesta materia s' atribuï la Regència; eixos diputats, mes que fos ab poch vigor y fermesa, adoptaren la mateixa actitud que havían guardat llurs predecessors en las pseudo-Corts de Bayona: defensar l' *statu quo* constitucional de Navarra. Mes, las Corts de Cádiz no prengueren en compte una oposició *pro formula*, ni tampoch s' haurian detingut devant de rahons mellores concertades, ni d' actituds mes resoltas: lo vent liviá de las teorías ginebrinas, omplia 'ls cervells gargs d' aquells bons senyors que ordenaren als espanyols que fossen «justos y benéfichs» y la colla sinistra de demagogos que comunicava l' moviment als ilusos, als cobarts y als imbecils, era ineapàs de respectar drets històrics y tradicionals, de la mateixa manera que 'ls constituents francesos havien arrecat de soca-arrel los de la Baixa Navarra, idèntichs, en un tot, als nostres. Las Corts de Cádiz inauguraré la inacabable tanda de las mentidas parlamentaries, exaltant en lo preàmbul de llur constitució

de paper, los furs y lleys de Navarra y abolintlos en l' articulat de ella: al cap de vall, senyors, malifeta absolutament digne de llegisladors sobrevinguts que ingressaren en la Revolució per la porta del perjuri.

La obra de Cádiz fou objecte d' universal disgust á Navarra; quan Ferran VII retorná de França, los germàns Elio, generals abdos, presentáren al monarca una exposició firmada pel cos provincial demanant lo restabliment dels furs. Va restablirlos lo rey, y las venerandas lleys estigueren en vigor fins al vergonyós pronunciament de Riego en Cabezas de S. Juan. En aquets anys ocorregué un fet important per Navarra; lo general Espoz y Mina, guerriller ardit, pero home tosch, 'crudel, envejós y venjatiu, quin mausoleu es afront del noble claustre gótic de la Catedral de Pamplona, axecat providencialment allá, sens dupte, per fer patent als ulls de tothom, la infamia del ídol y la ceguera de las pàssions políticas; lo general Espoz y Mina, dich, per no haver sigut nombrat virey, se declará francament lliberal y lliberal exaltat. Son exemple s' encomaná á molts dels seus companys d' armas y á personas que en ell adoravan á un héroe de la Independència. Desde aquell dia hi hagué á Navarra un núcleo de lliberals á la espanyola, es dir, centralistas y unitaris, y en grau tant més exaltat quant eran menys nombrosos y apreciats; minoria tirànica que tenia necessitat del aussili ultra ibèrich per imposar á sos conciutadans lo triomf d' unes ideas per ells aborridas.

Lo segon periodo constitucional exacerbá l' horror de Navarra al lliberalisme; se constituí altre partit espanyol, lo partit realista, encar que ab ayres, deixos y regust de regionalisme; al oir lo nom de Riego, la gent se sentia presa d' una especie d'ira epileptica, s' hagué de prohibir de R. O. las exclamacions y viscias al general; ab tot, no s' lográ evitar colissions, entre las que mereix recordarse, la del dia de Sant Joseph del any 1822 á Pamplona, ahont lo poble y la milicia-urbana atacaren al Regiment *Imperial Alejandro*, de molt exaltat esperit revolucionari, empaytantlo despiadadamente fins á dins de la iglesia de Sant Serní. La agitació aná creixent sens parar, alienada per las novas referents á la actitud de França; per fi lo pays va aixecarse, y l' alcàment fou terrible; fins las valls més quietes del Pirineu y altres que avuy tenen anomenada ben merescuda de lliberals, se sublevaren ab llurs capelláns al davant; solament lo *Baztan* defensá ab armas no forasteras ni llogadas lo régimen constitucional. Lo crit dels sublevats era «Religió, Rey, y Furs.» Apenas la entrada dels cent mil fiels de Sant Lluís, feu passar l' Ebre á las tropas lliberals ab qui sostingueren brillant y empenyada lluita, lo primer mal de cap de la Junta Gobernativa, fou restablir la Diputació del Regne, y resignar en ella sas facultats y poders. Mes, ab tot y tant lloable esperit, se mostraren, mentrestant la campanya, síntomas que feyan veure quan anava enfondint la intoxicació causada per las ideas generals. La Junta de Navarra estigué sempre sotmesa á la Regència de Urgel, fins al extrém increible de que per disposició d' ella, apesar del disgust dels voluntaris y de la angoixa del pays, ab gravíssima infracció dels furs y lleys, vingués á Catalunya la divisió Na-

varra á combatrer á las ordes del Baró de Eroles, y mes tard, en Mars de 1823 y per manament del general Carles O'Donnell, se recullissen en la frontera francesa, dexant indefensa á sa patria, quinas fertils campinyas de la Ribera foren bárbarament malmesas en una incursió de Pells Rojas que practicá l' célebre *Chapalangarra*. ¡Ya's veu, la causa real, que no la dels furs, exigía aquest moviment extratègich: heus aquí, l' primer dels terribles, pero merescuts càstichs, que han sobrevingut á Navarra, per haver trahit las banderas eternament llegítimas y eternament preferents de sa autonomia nacional.

Ferran VII restablí 'ls furs, pero l' ingratissim y mal rey, indigne centre del fervent amor de milions d' espanyols, no s' subjectá á respectarlos; cert es que convocá las Corts de 1828 y 1829, pero llurs contrafurs eran tants, tant grossos y repetits, que la Diputació del Regne, en 1831, hagué de dirli en respectuosa, mes seca y ferma representació, que «sos fidelíssims navarros, se veyan, prácticament, despullats de las llibertats que l' Rey los hi havia jurat.» Morí Ferran VII y la inmensa majoria del pays, veient en don Carles lo representant de las ideas tradicionals, se posá de la seva banda; lo dret foral, no obstant, estava á favor de Donya Isabel II y aquesta infelis senyora fou proclamada reyna de Navarra, ab lo nom de Isabel I, per la Diputació del regne, compost en sa majoria, de realistes. Zumalacarregui, en un bando terrible que tirava á terra tots los principis de la constitució política y civil del regne, fulminá contra 'ls diputats pena de mort y de confiscació de bens. Y eixa augusta corporació, darrera representant de la llegitimitat foral, despreciada dels lliberals unitaris y repugnant als realistes carlins, hagué de cedir son lloch ben abiat á la Diputació revolucionaria.

La Diputació llegítima havia demanat, inutilment, dels primers ministres de la Reyna Gobernadora, la reunio de las Corts, com á medi de posar paus al pays, y resoldrer legalment lo plet dinastic. Mes los lliberals que s' feyan forts darrera 'ls furs en lo que á la successió de D. Ferran VII pertoca, en los demés punts ne prescindían; y fins los pitjors eran los lliberals navarros, com ho demostrá l' Ajuntament de Pamplona, procedint contra las ordes expressas de la Diputació, al nombrament de Procuradors que disposava l' flamant Códich Constitucional del Sr. Martínez de la Rosa.

Mentre durá la guerra civil lluytaren á Navarra los representants de las ideas novas y 'ls de las ideas veïllas: deyan los carlins que l' restabliment dels furs vindria com conseqüència de la cayguda del sistema lliberal, mes se portavan com si 'ls furs no existissen.

Los lliberals, pel seu cantó, s' oblidavan d' ells per complert; es més, l' any 1837, havent manifestat los poders centrals intencions de procurar l' acabament de la guerra per medi de la reintegració foral, la Diputació Provincial de Navarra demaná á las Corts generals l' vergonyosa petició y plena d' ignominia que no s' restablissem los furs. Al costat d' aquesta tendència, propia dels lliberals exaltats ó progressistas, havia anat trayent lo cap altra tendència, moderadament fuerista, que aspirava á una reintegració parcial d'

aquells, que triomfà tot seguit del conveni de Vergara, essent fruyt d' ella la famosa lley paccionada de 48 d' Agost de 1841. Per efecte d' aquesta lley, Navarra, á truco del survey militar de quintas, ab facultat de prestarlo ab homes ó diners, á son albir, de la abolició del càrrec del virrey y de la autoritat de sas Corts privativas y tribunals de justicia; de la admissió de las lleys d' enjudiciar y organisació judicial y dels còdichs civils que's fessen, tenint en compte las institucions del payssos forals, obtingué ventatjas positivas: una plena autonomia provincial y municipal, la exempció del paper sellat, lo pago d' una contribució ficsa é invariable, lo manteniment d' una Audiencia territorial y d' una Capitania General á Pamplona, l' usar y disfrutar dels monts y pastoratges comuns de las serras d' Andia y Urbasa y de las Bardenas, á mes d' altres beneficis de més petita importancia. Navarra, per la seva banda, ha complert, de sobras, totes las obligacions que li imposava la lley del 48; mes no l' Estat Espanyol que ha minat y falsejat sos articles sempre que li ha convingut, fent bona la insigne mala fé dels cartaginesos. Á l' ombra esllanguidora d' aquesta lley funesta que afalaga certs prosaichs sentiments de benestar material, visqué tranquila Navarra per espay de molts anys, relliscant poch á poch per la pendent de la assimilació: no obstant, hi hagué dues ocasions en que flamejà 'l foch amagat sota un tou de cendres; la una, quan lo ministeri Navaez volgué imposar la guardia rural; la altra, quan lo Sr. Montero Ríos suprimí la Audiencia de Pamplona. Desde las voras del Ebro al alt Pirineu, s' axecá un crit d' alarma: y aqueixos Goberns tan arrogants ab los débils y atuhits, recularen dihent: «l' indòmit poble basch, que ja creyam mort, està adormit, no 'l despertém.»

ARTUR CAMPIÓN.

LA EXPOSICIÓ DE PLANTAS Y FLORS

Després de tres aplassaments, la actual Exposició de Plantas y Flors estableta en lo Saló de Sant Joan y en lo Palau de Ciencias del Parch d' aquesta ciutat, s' inaugurarà lo dilluns, dia 8 de Juny, en compte del 15 de Maig, època fixada per sa obertura, á fi de celebrarla durant la segona quinzena d' aquest últim mes, segons venia indicat en lo Programa oficial publicat per la Societat Catalana d' Horticultura, estableta en Barcelona. Al aplassament del 15 de Maig, segui lo de la diada de Corpus y á aquest lo del diumenge 7 de Juny per inaugurarla 'l dilluns 8 del mateix.

Expressament no voliam parlarne fins y á tant que hagués terminat son comés lo Jurat y s' hagués publicat lo catálech oficial. Com ni una ni altre cosa ha succehit, porque aquell no 's nombrá fins molt després d' oberta la Exposició y no pot encara publicarse 'l catálech ni 'l fallo, puig que apesar d' haverse terminat los dos concursos de flors talladas y rams, cada dia s' hi van afegint coses y modificantse'n d' altres, es impossible ferne un judici crítich sense deixarse'n alguna.

Com, segons se diu, lo dia 30 deu tancarse y no s' ha

senyalat límit d' admisió d' objectes, no podém sino donarne una idea general sense fixarnos en particularitats, á fi de no incorre en descuysts involuntaris que poguessen perjudicar á algún dels expositors d' última hora.

Encara que ha vingut dihentse qu' era aquesta la primera Exposició de Plantas y Flors celebrada á Barcelona, axó no es exacte, per quant en l' antich Foment de la Producció Nacional, anys endarrera ja se n' hi havian fet dues de bastant notables y ben complertas per lo que toca á coleccions de plantas y flors y concursos especials. Lo que hi ha es que la actual no pot tenir lo nom que porta, sino que podria anomenársela de agricultura, puig s' hi han admés productes de la jardineria, hortícolas, cerámichs, arboricultura, maquinaria agrícola general, etc. y fins coloms misatgers y algunas altres coses que á dreta lley no devian haverhi figurat segons lo Programa. A pesar de tot axó, sentim haver de confessar, que no ha correspost á lo que podia esperarse, que ha sigut no mes que passable en conjunt, magre en detall y amanerada, sense res que verdaderament eridés la atenció dels intel-ligents, ni sobrepujés al restant dels jardins del Parch, que forman verdader contrast ab las instalacions del Saló de Sant Joan. Nos sembla que ab los multiples elements ab que s' ha contat, podia haverse tret molt mes partit del que se n' ha tret. Fins fa poch no s' ha acabat lo portal d' entrada pel Parch y per cert que ha quedat bastant fluix y molt raquítich. Los jardiners de Barcelona podian haversi lluhit mes y ab tan bona concurrencia devian haver procurat ser un poch mes espléndits.

No parlarém de l' altra entrada per l' Arch de Triomf, que també es molt descuydada, ni del pont que unex lo Saló ab lo Palau, perque abduas cosas y especialment l' últim, podian haverse adornat rusticament, y encara que no hagués sigut mes que ab quatre testos de plantas, per treureli la cruesa y dissimular l' esquelet de que está format, encara que no hagués de servir de model. En lo mateix vestibul d' honor devia haverse evitat la colocació d' aquellas fullas clavadas en las cornisetas, que tant mal efecte hi produheixen, y als sostres dels departaments laterals hi haurian anat be alguns objectes ó penjolls que haguessin evitat la monotonia, distractant la vista y millorant la ornamentació.

No hi faltan molt bonas coleccions de plantas de jardí, presentadas per la gent del art; pero no n' hi han de particulars, lo qual nos ha estranyat sobremanera, puix á Catalunya abundan los aficionats y coleccionistas que hagueran pogut lluirse y fer sobre-surtir mes aquesta Exposició. Pochs son los parterres trassats que no se semblin, notantse un amanerament que de cap modo voldriam persistís en la confecció de jardins públichs y particulars, com desgraciadament ve notantse d' un quant temps ensá.

Dos son los concursos de rams y flors talladas celebrats fins ara. Lo primer va ser lo dijous de la setmana passada y l' últim en aquesta. En aquell van lluytarhi pochs, pero alguns ab molt bon ayre, ja per lo primor dels rams y objectes guarnits ab flors que presentaren, com també per las coleccions de rosas y

clavells. Lo dijous passat van lluytar alguns mes, sen-se presentar-se res de gran novetat sino una colossal corona de fullas secas ab tots los brills metàllics apli-cats sobre d' ellas.

Nos sembla que las Damas no son las personas mes apropiadas per formar lo Jurat que degué calificar y otorgar los premis als expositors dels dos concursos especials, citats, perque si be en qüestió de flors las seyyoras hi entenen molt, no sempre l' mèrit y l' art deuen ser jutjats per qui no te la obligació de saber distingir las qualitats intrínsecas d' aquellas, sense la impressiabilitat natural del bell sexo, que seiopre sol accompanyar, si no presidir las facultats de la dona.

Si dihem axó es perque la opinió del públich nos ho ha sancionat formant rotllo al voltant dels objectes exposats en la Sala de Concursos, y escoltant las opiniôns de tothom, d' aficionats é inteligents y curiosos, que comentavan la manera pobra com s' havian exposat alguns de molt bon gust.

Si la Societat Catalana d' Horticultura no hagués contat mes que ab sas propias forses seria excessiu lo presentat en la Exposició de Plantas y Flors d' en-guany; pero com ademés de contar ab 19.000 pessetas de subvenció del Ajuntament y Diputació de Barcelo-na y del Gobern de Madrid, ab instalacions de la Exposició Universal de 1888, ab material y personal dels rams de fontaneria y jardineria, vialitat y conduccions del Municipi, ha tingut la sort d' avehinarse ab la de Bellas-Arts, de quina ha cobrat una pesseta per abonat perque poguessen aquets passar d' una á la altra, d' aquí que siguém mes rigurosos en nostre judici critich, sense fugir de la veritat y no apartantnos de tal qual es la de plantas y flors de 1891, tan freqüen-tada pel públich barceloní de gran luxo.

Lo que hi ha es que las circumstancies totas han vin-gut á afavorirla, socialment parlant. Avans d' obrirse, los diaris politichs foren convidats, á fi d' anticipar notícias al públich. Se 'ls digué, entre altras molts cosas, «aqui hi haurá taules de flors,» y després sortieren uns taulells de molt mal gust y massa ordinaris per vendrehi rams de preu y de luxo en una Exposició com la que s' está celebrant y que la moda l' ha feta tan concorreguda.—F.

GOIGS DE STA. MARÍA MAGDALENA

Oh Santa hermosa, tan plena
De conhort pe l' pecador!
Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

I

Si ja l' dimoni, retuda,
Un temps jay! vos possehi,
L' amor de Deu vos trasmuda
En puríssim xerafi.
¡Qui del pecat fes esmena
Per á sempre ab tal fervor...

—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

II

Als peus de Jesús postrada,
Besantloshi, derramau
Plors y essència perfumada,
Qu' ab los cabells aixugau.
La casa ne ròmán plena
D' exemple y de bon' olor...
—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

III

La millor part heu triada,
Com ho diu el Bon Jesús;
Y baix d' Ell extasiada
Ja no pensau en res pus.
Beveu com en rica vena
La paraula del Senyor...
—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

IV

Llátzer, mort de quatre dies,
Per vos, germana, reviu.
Prop ja de les derreríes
De nou á Jesús ungiu.
L' amor fins vos encadena
A la creu del Salvador...
—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

V

Al sepulcre, tota sola,
Plorant heu perseverat;
Y més prest vos aconsola
Jesucrist resuscitat;
Als Apòstols duys l' estrena
D' aquesta nova claror...
—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

VI

¡Oh sortada pecadora!...
Vos du sempre al costat seu
La qu' es dels Angels Senyora,
La Verge Mare de Deu.
¡Ah! nostra esperança alena
Mirantvos en tal honor...
—Guiaunos ioh Magdalena!
Per la via de l' amor.

VII

Entre roques solitaries
Los anys derrers hi passau,
Y en fervoroses pregaries
Entr' Angels vos elevau.
Per fi, mèrits á balquena

Vos premia l' Amador...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

VIII

Penitenta la més fina,
Desde l' altura dels cels
Vessau l' urna alabastrina
De les llàgrimes feels.
Brillau sobre l' món serena
Estrella del pecador...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

MIQUEL COSTA Y LLOVERA, PBRE.

A BARCELONA

QUANT DONÁ SOS TRESORS
PER SOCÓRRER LES VÍCTIMES DELS ESPANTABLES TERRATRÉMOLS
D' ANDALUÇIA

Quant al só de la trompa del Judici,
Acompanyaís de sos fills Sants y Mártyrs,
Devant de l' Etern Pare compareguen
Realmes y Ciutats;

En aquell jorn darrer, quant agavelli
Satanás els llovers que ab ses espases
Segaren los Capdills y ab ells atie
La flama de l' Infern,

Oh Barcelona, en aquell jorn els Angels
Ab flors espigolades per les runes
Dels pobles esfondrats d' Andalucía
Ton front coronaran!

RAMÓN PICÓ Y CAMPAMAR.

TAMBORINERS Y FELIBRES (*)

La associació del *felibrige*, constituhida en 1876, ab domicili á Maillane, á casa de son ilustre fundador Frederich Mistral, està dividida en quatre grans *maintenenços*: de Provenza, del Llenguadoch, d' Aquitania y de Catalunya. Cada *maintenençó* compren un cert nombre d' escolas quin objecte es propagar la renaxença de nostra antiga llengua en las diverses localitats de cada regió.

Cinquanta majorals inamovibles nombrats indistintament de totas las *maintenenços*, forman, ab lo nom de consistori, lo gran consell d' aquesta vasta federació; los presideix un *capoulié* ó quefe superior.

Cada tres anys se celebra un banquet en una ciutat del Migdia de França: en honor de Santa Estrella, la

poética patrona d' aquets gays cantadors: axó es la base de la associació felibreña y l' secret de sa marrvellosa crexença.

Cada *maintenençó* deu reunir-se també una vegada al any en un banquet confraternal, sots la presidència del sindich respectiu y ab lo concurs de tots los *cabiscou* de las escolas de la circumscripció. Aquest any ha sigut escullida la valerosa població de *Sanari-Béu-Port* (Sanary,) per aquets agapes intelectuals, á conseqüencia de son allistament á la renaxença de Provenza, al repender la antiga denominació provenzal de nostres bons passats.

Lo comité dels mantenedors del tamborí, que ab devoció y valentia dignes de tot elogi persegueix quatre anys ha la renaxença d' aquest antich y original instrument, que semblava pròxim á desapareixer, se reuneix anyalment en assamblea en una ciutat de Provenza.

Fins ara aquestas reunions pintorescas de tamboriners y felibres s' havian fet separadament. Pero 'ls tamborinaires son veritablement la música del regiment dels felibres. També aquets, tot respectant la propia autonomia, han volgut mesturar la fraternal simpatia que 'ls inspira aquesta institució, un dels elements de la restauració de las costums y de las tradicions meridionals.

A fi de segellar pública y mes intimament aquesta unió, las dues societats han escullit enguany la mateixa ciutat y l' mateix dia per celebrar junts la seva festa anyal. Aquesta doble solemnitat es la que deu tenir lloc lo dia 28 d' aquest mes de Juny á Sanary...

Los meridionals que habiten á París, desterrats del pays natal y volgrent conservarne l' recort y l' poètic reflexo, s' acoblaren ab lo nom de la *Cigala* (1876) y *Felibrige de Paris* (1878). Aquets prototipos de totas las societats provincials, actualment en nombre de 25 ó 26, han provocat y donat empenta á eixa gran moviment de desvetllament provincial y de descentralisació intelectual y artística que agafa diariament una extensió mes considerable.

Las excursions dels cigalers y dels felibres de París, en lo Mitgdía de França, imitadas ja pels demés grupós regionals de la capital, han donat desde fan tres anys un vigorós impuls á eixa campanya regionalista que està destinada á produir una verdadera revolució en las relacions de la vitalitat provincial y de la centralisació absorvent de París.

Per contribuir á aquet resultat, del que l' segle xx ne veurá, sens dupte, l' esplet, van aquells enguany de Tarascó á Nice y especialment á Toulon y Tamaris, lo 13 d' agost pròxim, á axecar un bust á Pere Puget, á coronar á Courduan, personificació viventa de la vitalitat provenzal; á glorificar als poetas populars Pelabon y Carles Poncy y á rendir homenatge á Jordi Sand; inaugurant una lápida en la ciutat que habitá, ahont la gran felibresa, restituïda als sentiments de la naturalesa y del vell llenguatge, escrigué aquella obra mestra de descripció que 's diu: *Tamaris*.

P. COFFINIÈRES.

(*) Del diari de Toulon, *Le Var*, traduhim aquest article del ilustrat propagandista del regionalisme francés, P. Coffinières. Es un bonich capitol del *Moviment regionalista*.

MOVIMENT REGIONALISTA

Confirmant nostras notícias diu *Las Cuatre Barras*, de Vilafranca, que ha hagut d' aplassar la inauguració del Centre Català Vilafranquí, no poguent ficsar-se encara l' dia en que s' celebrarà la important solemnitat.

A darrera hora tenim notícias de que serà l' dia 5 del proxim Juny.

La Agrupació Regionalista de Tarrasa, ha decidit aprofitar la ocasió de la festa major que l's días 6 y 7 del mes entrant celebra aquella important ciutat, per realisar un acte que sia à la vegada de festa y de propaganda catalanista. Al efecte, s' estan fent las gestions oportunes.

Lo dijous degué celebrarse à Palamós la festa de repartició de premis del Certamen literari. Lo senyor Riera y Bertran, President del Jurat, no pogué anarhi; tampoch nostre company Verdaguer y Callís ha pogut assistirhi, retengut ab verdader sentiment per obligacions ineludibles. En lo número vinent donarém detalls de la funció; adelantant ará que l's consta hi han obtingut premis los coneiguts poetes Torres y Reyetó, Novellas de Molins; Masifern, de la Bisbal; y Marull, de Palamós.

Ha mort à Durango, don Antón M. de Arquinzoniz, un dels mes entusiastas defensors del fuerisme, constant y fervorós predicador de la unió católica-fuerista, treballanthi ab la forsa de sa influencia personal y ab la seva valiosa ploma que produí obra notable, honor de las lletras viscainas y de la causa regional. No fa encara un any que publicà en *La Unión Vasco-Navarra*, una tanda d' articles sobre l' regionalisme espanyol que cridaren justament la atenció. Lo senyor Arquinzoniz sols tenia 37 anys. R. I. P.

L' ilustrat escriptor francés Felicián Court, que ha publicat en un periódich de Tolosa, una historia dels treballadors, fa sapiguer que tant important publicació veurà próximament la llum formant un llibre.

La Unión Vascongada, abogant per la unió dels vaschs y dels navarros, escriu en un magnífich article aquets bonichs párrafos:

«Navarros, alavesos, viscains y guipuscoáns, tenim un mateix origen, unas mateixas costums, una mateixa llengua y una aspiració comuna...

«Tot quant tendeixi à extrenyer aquets lassos de fraternitat que l's unexen, deu ser mereixedor de calorós aplauso.

«L' oblit de la historia y de la tradició fa caurer als pobles en una atonia moral que disolt sas energías y vitalitats. Las nacions no s' edifican sense fonaments ni ab subjecció al capricho del primer ideólech que vulga senyalar à son albir las fronteras y dividir l' in-

terior en las provincias ó departaments que à ell li donga la gana y teòricament pugan semblar bons.

«La comunitat d' origen, la comunitat de llengua, la comunitat de gloria, la comunitat d' aspiracions, son base ferma é inquebrantable per la organiació d' un gran poble.»

De *El Faro Bergadan*:

«Se l's diu que l's estudiants de nostra ciutat, enviarán un escrit de adhesió al Centre Escolar de Barcelona, felicitantlo pel felís pensament que ha tingut de protestar del acort pres per la Exema. Diputació de Barcelona, contrari à la institució d' una càtedra de Dret Català.»

Lo passat diumenje va celebrarse en *Lo Foment Catalanista*, la vetllada que anunciarem. Se llegiren bonicas poesías que aplaudi la concurrencia, axis com las pessas de piano que tocá l' senyor Rocamora. Lo President del Foment Catalanista doná una conferència, explicant los justificatius y l' carácter del catalanisme.

S' ha constituit una nova agrupació provenzalista ab lo nom de *Escola de Tamaris*, ab la Junta següent: *Cabiscou*: P. Coffinières; *souto-cabiscou*: de Fallois; *clavaire*: L. Allègret; *secretari*: Fernand Hausser; y *secretari-sobren*: Alban Coffinières, qui sols te quinze anys y es ja bella esperança de las lletras provenzals.

Lo reputat escriptor català don Melcior de Palau ha publicat lo sisé quadern de sos «Acontecimientos literarios,» aplech de críticas fet ab l' acert y elevació de miras que tant fan valer à nostre distingit paisá en la actualitat resident à Madrid. Lo present quadern conté la critica d' obras ben distintas en tots conceptes, fins per ser escritas en diversas llenguas particulars. Son las obras criticadas «Jesús Infant y Nazareño» de nostre Verdaguer, «Chorimas y Leenda de Gloria,» poesías gallegas d' Albert García Ferreira, y «Pequeñeces» del P. Coloma.

Diu la revista *Lou Felibrige*: «Lo Doctor Koschwitz, que estigué hi ha algun temps en nostra terra per estudiarne la llengua, sigué nombrat president de la secció de filologia en lo congrés científich internacional celebrat de poch à París, é hi parlá ab sa competencia y autoritat de la importancia del estudi dels dialectes del Mitjorn per la historia de la llengua francesa. Lo senyor Koschwitz, treballa en la obra de sa Crestomatía de la llengua d' O, ahont cada un de nostres dialectes hi serà estudiad fonèticament y grammaticalment, ab nombrossas mostras de la parla popular y del llenguatge literari.»

A últims del passat Maig se celebrá en la colonia de Tunis una festa provenzal en honor de Santa Estrella.

L' entusiasta felibre del Llenguadoch, Aristides

Brun, reuní á una colla de provenzals de la colonia francesa en lo mas de Bordj-Pla, sots la presidencia honoraria de 'n Frederich Mistral, qué, desde Nápolis, escrigué á tant bons amichs una carta soperba. Després de la lectura, los comensals, allá, tocant á Tunis, á la vista de Cartago y de la mar llatina, alçaren la copa en honor de la Provenza, brindantse y cantantse en gran per l' amor á la petita pátria y per son desvetllament.

* * *

A París, los fills del Var, han format una associació y han fundat un periódich, *Lou Peirou*, que's publicarà cada tres mesos, escrit en provenzal popular.

CORREU NACIONAL

En la actualitat la nació está convertida en un immens escenari en que s' hi representan las últimas escenes del sainete *La caza del perro chico ó los procesos de Pepe el huevero y la duquesa de Castro Enriquez*. Qualsevol podria creure que aquests son los personatges principals de la obra, mes qui axó cregués aniria molt lluny d' oscas. En *La caza del perro chico*, aquells son personaljes que hi surten únicament per referencia. Los verdaders actors son los *chicos de la prensa*.

¡Oh, la prensa madrilenya... y la de provincias!

May com ara probablement havia exercit d' una manera tant com cal alló que 'n diu son sacerdoti. Convertida en una de tantas *comadres*, s' amaga darrera de las portas, ho xanfayneja tot, procura apoderarse del secret del vehí, y quan ab gran satisfacció ne te algun detall, fa porteta, crida á las vehinas que passan y 'ls hi conta (per suposat, guanyanti alguna cosa), la noticia fresca que excita la murmuració y de la que la honra del próxim ne surt ben malparada. Perque ab tot y que la noticia tinga algun fonament, la *comadre-prensa* sab amanirlo de tal manera, que lo succés pren unas proporcions exageradas y lo que es una cosa normal, resulta un fet extraordinari. Y axó's comprehende desde que la *comadre* s' fa pagar las sevas tafanerías que no trobarían mercat si no las carregués de pebre.

¡Bona's va posant la prensa! Agafeu qualsevol periódich d' Espanya. Ben comptats serán los que no omplin quan menos diariament una de las sevas planas ab detalladas escenes del curs d' aquells processos. Pera poderlosi concedir tal lloc, han de quedar arreconrats los originals destinats á tractar de las qüestions de interès general ó particular de la localitat de cada periódich.

Los que negan la mala influencia de Madrid, en axó 'n tenen un nou exemple. Allá vá comensar aquest flamenquisme periodístich que ha infeccionat á tota Espanya. Lo que á dat lloc á tan tremenda gresca, será un fet abominable, (cap persona de bon sentit abonará á la de Castro Enriquez), mes aquest fet es vulgar y no mereix ni de molt las proporcions que li ha donat la prensa madrilenya y sa auxiliar de provincias.

Un periódich liberal ben definit, dexant apart lo aspecte utilitari de la qüestió, ha formulat ben clarament ahont se va ab tal procedir: «Debém considerar tots una cosa y es que després d' haverse destruït lo absolutisme, lo tribunal secret, los delms, los senyorius y la má morta, se está axecant una tiranía mes odiosa que totes aquellas; la tiranía dels periódichs, que disposta impunement de las reputacions...» ¡Y axó en nom de la llibertat de la prensa á la que pomposament los que tant n' abusan han calificat d' escut de tots los drets y de necessitat imperiosa dels temps presents!

Lo mateix periódich va veurer tot seguit la facilitat ab que qualsevol pot veurers innocentment embolicat en un procés de difamació. N' hi ha prou ab que un despatxi una criada perque per venjarse inventi una novela de infamias y mals tractaments ó altra cosa per l' estil.

Per que la cosa tingüés un apoteosis digne, lo señor Romero Robledo l' ha portada á las Corts. Cert que 'l cap de colla reformista parlá lo llenguatje de la rahó y 'n digué quatre de frescas á la prensa, mes també es cert que com bon andalus no sapigué evitar la exageració. Y los diputats que no tenen temps per descutir los pressupostos, n' han tingut en cambi per malgastar cinch sessions parlant del benefici procés y de la prensa, ab un fluix d' oratoria dels prohoms de tots los partits.

Tot axó per la luerativa competencia periodística de explotar la noticia de sensació! D' aquela competencia naix lo sumari improvisat, apassionat y anomí del diari polítich que, segons opinió autorizada ha arribat á inspirar fundada por. Ell extravia y apassiona ensembs la opinió pública, ensenya al verdader criminal inspirant ideas y plans contra las personas honradas, si no per altra cosa, per veurer apoyat y fins convertit en notorietat per los que 's diuhenc representants de la opinió del públic. Altremet s' atenta á la llei que prescriu lo secret del sumari y 's desacredita á las autoritats judicials.

No, per aquest camí no s' arribarà á lograr que la justicia mereixi aquest nom. Se destrueix sense edificar.

La política ha ocupat durant aquest temps un lloc molt secundari. Las Corts no han fet casi res. Aprobat lo projecte referent al Banc d' Espanya s' ha intentat entrar en la discussió dels pressupostos á qual si s' han allargat las horas de sessió. Mes encara no s' ha comensat.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

A Berga s'ha descobert una nova mina de carbó de pedra que abiat comensarà á explotarse; per ferho s' construirà una pendent que portarà 'l carbó desde la mina á la carretera provincial de Borredà á Berga.

Los treballadors del port ocupats en la descarga del carbó mineral, están organisant una germandat que's

titolará de Santa Eularia. Com á base de fundació contan ab la cantitat de mil pessetas que han donat los patrons iniciadors de tan bona idea.

Diu *Lo Diario de Villanueva y Geltrú*, que á pesar de las gestions practicadas pel Sr. Alcalde, lo diputat á Corts y 'ls diputats provincials Srs. Durán y Sostres, la traslació dels tallers del ferrocarril d' aquella vila al Clot, serà un fet dintre de breus días.

Lo Director gerent ha ofert á la comissió que va presentárseli, estudiar si fora convenient establir en dita població la instalació de la fusteria per la reparació de cotxes y vagons, pero hi han pocas confiansas de que 's realise.

En la reunió tinguda en aquesta ciutat per la Comisió organitzadora del somatent, baix la presidència del Excm. Sr. D. Gregori Valencia, aquest dirigi á la comissió citada frases sentidíssimas per la mort de son digne antecessor, quina mort calificá de pérdua gran per la pàtria, per l' exèrcit y per l' Institut dels somatents, pel que tant havia treballat lo difunt; acordant la comissió fer constar en l' acta l' sentiment que á tots afligia per la mort del que fou en vida son digníssim Superior y amich estimat.

Lo fill de don Evarist Arnús, ha comunicat al alcalde de Badalona que, á comptar desde la fetxa en que morí dit senyor, cada any entregará 100 duros á una jove d' aquella vila que prengui estat y sia pobre y de bona conducta, quals circumstancies deurán certificar l' alcalde, lo rector y altre vehi d' aquella població.

Lo Foment del Treball Nacional ha obert un concurs per premiar la millor memoria sobre l' tema:

«Cultiu del tabaco en Espanya: preparació de la fulla per sa elaboració.»

Las memorias s' admeterán fins al dia 15 d' Octubre vinent.

Constituirán lo Jurat los senyors don Joseph Sert, don Frederich Benessat, don Genís Vehil, don Guillem de Boladeras y don Sever Portas.

De *La Renaixensa*:

«Barcelona, respecte á criminalitat, cada dia 's va posant pitjor. Los atentats de tota mena contra l' proxim ó contra un mateix hi sovintean d' una manera esgarriosa, coincident aquest augment de crims ab lo de fills d' altres províncies que venen á residir entre nosaltres y que per lo que 's veu perden més aviat lo coneixement. Hi ha un fet molt singular que venim observant desde fa molt temps. De cada deu crims que aquí 's cometan, de vuit quan menos los autors no son catalans. Més lo mal exemple dona també sos fruysts y molt nos temém que á la curta ó á la llarga també s' espallí lo caràcter català per aquell cantó.

Desembrassat lo Saló Parés de la «Tòmbola Fontova,» s' hi han reanudat desde l' diumenge passat las exposicions d' obras d' art.

Componen la de aquesta setmana quadros dels senyors Marqués, Brull, Masriera (F.), Cuchy y algun altre y un expresiu bust del jove escultor Sr. Arnau.

Lo dia primer de Juliol pròxim comensarà á regir lo nou reglament de servei telegràfic internacional y 'ls quadros de tarifas anexos al conveni telegràfic de Sant Petersburg, segons lo convingut en París per los delegats de las diferentas potències en Juny de 1890 y aprobat per los respectius governs.

La *Gaceta* publica avuy dit reglament ab los quadros dels preus per paraula de país á país, segons las declaracions admesas per la conferència.

En lo quadro de régime europeu se fixan com á tassa per paraula entre Espanya y las principals nacions, los següents.

Per Alemania, 25 céntims per paraula.—Austria Hungría, 32.—Belgica, 24.—Fransa, 20.—Inglaterra, 40.—Italia, 28.—Marroch (Tanger), 29.—Portugal, 16.—Rusia, 56.—Suissa, 24.

Habentse reparat los desperfectes que existian en la línia del litoral, entre las estacions de Arenys y Canet, desde l' divendres los trens de viatgers de dita línia circulan entre l' Empalme y Calella y entre Barcelona y Canet.

Ademés y ab lo fi de donar majors facilitats als viatgers que deuen trasladarse de una á altra de las dues seccions de la citada línia del litoral, en que se verifica servei, la companyia de Tarragona á Barcelona y Fransa, ha disposat que los dos trens parciais de Barcelona á Arenys que surten d' aquesta capital á las 7'40 y á las 10'37 del matí, prolonguin son itinerari fins á Canet, á quina estació arribaran á las 9'32 matí y á las 12'47 respectivament, y que los altres dos trens de la mateixa classe, que sortien de Arenys á las 12 del matí y á las 3'50 de la tarde, comensin sa marxa en la estació de Canet, de la qual sortiran á las 11'46 del matí lo primer, y á las 3'36 de la tarde lo segon.

Ha passat á mellor vida la digna esposa del ferm catalanista d' Olot, é ilustrat collaborador de nostre setmanari D. Joseph Saderra. Acompanyem á tan bon amich en la aflicció que Nostre Senyor li ha enviat y preguém á nostres lectors que encomanen á Deu l' ànima de la disunta.

La Academia de la Verge de Montserrat y de Sant Lluís Gonzaga, degué celebrar anit una vetllada literaria musical en los salons de la Associació de Catòlics. No cal dir que las esquelas que la piadosa y patriòtica Academia ha repartit, están redactadas en llengua catalana.

Ha mort á Lleyda á la edat de 50 anys, nostre estimat company de causa é ilustre historiador en Joseph Pleyan de Porta (Q. A. C. S.). Avuy sols doném á conéixer aquesta trista nova á nostres lectors, associants nos al sentiment de sa distingida familia.

Las composicions que ab mes entusiasm foren aplaudidas, en lo concert que celebrá la societat coral

catalana «Euterpe de Clavé» en lo teatre del Tívoli per la diada de Sant Joan, foren «Lo Llobregat» y «L'aplech dels carros» totas dues del eminent músich nostre compatrici, en Joan Goula.

De Lo Setmanari Catalá, de Manresa:

«L' intelligent lampista de Manresa D. Joseph Mariol, acaba de construir, per orde de nostre benvolgut Prelat y ab destí al cenobi de Ripoll, dues de las vuyt aranyas de metall daurat que han de colocarse en aquella iglesia, alternant ab altres tants llantions que ab elles fan joch, dos d' ells fets ja també en lo mateix taller. Lo dibuix es del arquitecte Sr. Rogent, molt périt en tot quant fa referencia al art románich, y está inspirat en las famosas coronas votivas descubiertas en lo tresor de Guarrazar, prop de Toledo, en 1858. Están formadas las aranyas destinadas á Ripoll, d' una faixa bastante ampla ab adornos calats que deixan uns espays circulars omplerts per creus bisantinas, y sustenta aquella vuit brochs. De otras tantas cadenes, adornadas ab l' escut de Catalunya y unidas entre sí, ne penja una creu, y pendent del mateix cércol, ab artísticas pessas, pot llegirse l' inscripció ab lletras soltas AVE MARIA. Portan las aranyas agafadas en la part superior del cércol altres vuit cadenas, semblants á las inferiors, que's reuneixen á una bola ab la corresponent anella per penjarlas. Los llantions producen també molt bon efecte, son trassat correspon al de las aranyas, lo cércol porta grabat ab caracters monacals AVE MARIA GRATIA PLENA DOMINUS TECUM, y lo fondo está adornat ab una especie d' aligot.»

Han sigut nombrats: Alcalde de Barcelona, don Manel Porcar y Tió; d' Arenys de Mar, don Bonaventura Pol; de Berga, don Manel Plá; de Granollers, don Felip Parera; d' Igualada, don Joseph Serra é Iglesias; de Manresa, don Pere Arderiu; de Mataró, don Melcior Camin; de San Feliu de Llobregat, don Esteve Vera y Ferrer; de Tarrasa, don Joan Barata; de Vich, don Anton Bayés; de Vilanova y Geltrú, don Andreu Xicola; de Gracia, don Joseph Sabadell; de Lleyda, don Francisco Costa; de Tarragona, don Conrat Soler.

La diócesis de Solsona, ha comensat á rebrer ja 'ls beneficis de son nou Gobernador Apostólich, l' excellentissim senyor don Joseph Morgades, Bisbe de Vich. En la visita que l' eminent prelat acaba de ferhi, nombrá Vicari General al M. I. S. don Joan Marbá. Digué á las comissions que'l visitaren, que treballaría ab tots sos medis perqué la Diócesis de Solsona tornés á tenir sede episcopal propia. Veyent que eran necessarias algunas reparacions en lo preciós palau episcopal, entregá per dedicarhi 1.000 duros. Com recort de sa visita, doná 400 duros de caritat al Hospital, y per memoria de sa primera visita com á Gobernador Apostólich, regalá á la Mare de Deu del Claustre, un anell de gran valor. També disposá per medi del Botletí Eclesiástich, que 'ls capellans del Bisbat guarden los objectes artístichs que posseheixen las iglesias, per formar un Museo diocessá per l' eslil del que ab tants

elogis dels amants de las joyas artísticas, ha fundat y enriquit l' Excm. Sr. Morgades, en la Diócesis de Vich.

L' Excm. Ajuntament d' aquesta ciutat «en vista del favorable y entusiasta dictámen de la Real Academia de Bonas Lletras» ha acordat adquirir al preu de 40 pessetas cada un, 50 exemplars de la *Historia de Catalunya*, escrita en catalá per don Antón Aulestia y Pijoan.

En la primera ocasió oportuna, segons acort de la Corporació Municipal, serán collocats en la Galería de catalans ilustres los retratos de Pere Virgili, metge catalá del segle XVIII y de Francisco de P. Rius y Taulet; quedant encarregats del retrato del primer, lo senyor Galofre, y de la biografía 'l senyor Comenje; del retrato del segon, lo senyor Marqués, y de la biografía don Joan Sol y Ortega.

La Associació d' Arquitectes de Catalunya, celebrá dias passats la seva acostumada visita anyal á alguns dels monuments notables de nostra terra. A nostra hermosa Seu li ha tocat lo torn y en la visita que hi feren bon nombre d' arquitectes, lo senyor Font y Carreras ponent designat, llegó una nutrida memoria donant á coneixer gran número de datos y fent ressortir detalls y bellesas apenas apreciadas que demostren l' estudi detingut y serio que ha fet dit senyor d' aquell important monument ojival.

Lo mal temps deslluhí bon xich l' aplech ó Kermesse ab que volgué solemnizarse en la vigilia de Sant Joan, la clausura de la Exposició de Bellas Arts. Los artistas encarregats de sa organisació, feren mans y mánegas per quedar com uns homes y, apart d' alguns detalls que no pogueren ultimarse per falta de temps, ho lograren. Los teatres al ayre lliure, kioscos per venda y rifa de objectes, caballets, circo ecuestre, titellas, etc., estavan ben disposats, com també la decoració é iluminació general del Park, ab tapissos, banderas, escuts, trofeus y focos eléctrichs, fanalets, teyeras, rangles de globos y gran profusió de flamas de bengala.

L' espectacle donchs resultá y especialment per la successió may interrompuda de distraccions, que atreyan y movian la gent d' una banda á l' altre, fins á reunirla darrerament en la gran plassa d' armes de la Ciutadela per disfrutar del concert de la Banda-Orquestra Municipal y coros d' en Clavé y del castell de fochs artificials, bastante expléndit, últims números del programa.

La concurrencia per la tarde y apesar de la insegritat del temps, fou bastanta pero sobre tot brillant, y per la nit aumentá extraordinariamente, de modo que á haverhi ajudat lo temps, l' èxit de la funció, com á tal, hauria estat complert.

En resum, la festa com objecte benéfich, no creyém que haja donat cap resultat, puix nos sembla que 'ls gastos haurán pujat molt mes de las 22000 y pico de pessetas recullidas; are com espectacle virolat mogut bullicios, ha resultat menos exòtic de lo que's creya, demostrant que tenim elements favorables per aclima-

tarlo y darli carácter propi si s' evitan certs ayres afrancesats que ha tingut aquet primer assaig.

✿✿

A Valls tractan de construir una barriada per la classe treballadora. S' encarrega de la empresa una important societat que ha ja adquirit una extensió considerable de terreno en lo cantó ahont comensaren á edificarse las primeres casas de Valls, coneget pe l' Vilar, prop del Passeig de la Estació.

LA PEREGRINACIÓ DELS LLUISOS CATALANS A MONTserrat

NOTAS D' UN PEREGRI.

Ab motiu d' honrar lo tercer centenari de la mort de Sant Lluís Gonzaga, secundant y cumplint axis lo ordenat per nostre Sant Pare, s' organisá una peregrinació en tot Catalunya per anar á postrarse y á pregar allá ahont aquest virtuós sant rebé del Cel gracies infinitas, al Santuari de nostra fé cristiana y ensembs al inexpugnable baluart de las llibertats pátrias, á Montserrat.

Al poch temps d' iniciada l' idea, que fou secundada ab verdader entusiasme, treballanti de valent, pel digníssim prelat de Vich, se contava ab munió de valiosos elements, que no deixavan dupte de que la peregrinació resultaría per tots conceptes, un acte important, tant més important quant se tractava d' anar á visitar las montanyas, á quin sol nom s' animan y esbategan ab mes forsa 'ls cors del catalans.

Arribá l' dia 21, dia fixat pera reunirse tots los peregrins á Montserrat, y era bò de veurer, los diferents camins que conduheixen á dita montanya, plens de caminants que apretavan lo pas á fi d' esser puntuals á la cita, sots aquells raigs de sol ardorós y caminant per entre mitj de las carreteras plenes de pols que semblava divertirse amohinant als pelegrins tots. L' hora era donchs arrivada y 'ls bons fills de Catalunya que no menysprean cap ocasió oportuna, per mostrar son amor á la pátria, s' dirigian á rendir un tribut á Nostra Senyora de Montserrat, segunt axis las exortacions fetas especialment per lo prelat de Vich.

La gentada que arrivá á dalt del Monestir, era nombrosa, unas 4.000 personas, que foren ateses ab la amabilitat característica dels monjos y las que foren aposentadas degudament essent objecte de tota classe d' atencions per lo Pare Aposentador, y demés que s' dedicau als serveys dels visitants, que semblava se multiplicavan y estavan impulsats per una forsa sobrenatural y secreta. Tots, enterament tots los peregrins tingueren lo seu corresponent aposento, pot ser no ab tanta comoditat com se desitja, pero que dat las moltas personas que hi havia, resultá excellent.

A las sis de la tarde del dissapte, poch mes ó menos, arribá la romeria de Vich y algunas otras molt nombrosas, y desseguida s' organisá la processó d' entrada que fou presidida per los ilustrissims bisbes de Vich, Lleyda y Seu d' Urgell.

Inombrables estandarts, coros, una música d' Igualada y altra de Manresa, realçavan aquella imponent manifestació de la fé y l' patriotisme de la terra catalana.

La comitiva fou rebuda per la Rda. Comunitat de

pares Benedictins, y lo molt ilustre pare Abat; produintse un acte de verdader entusiasme al donar la benvinguda lo canonge Durán, de Vich. S' acabá l' acte de recepció ab un hermos cántich religiós.

A primera hora del matí, del endemà diumenge, tothom, després d' haver anat al temple á cumplir ab los preceptes de la Iglesia, s' esparramá per la montanya, envers los llochs que ns recordan alguns dels fets y llegendas que compta nostra historia, ó be buscant los pichs mes alts pera poguer, desde allí, contemplar tot lo territori català, ab la diversitat de fases que presenta, pera ovirar las planas rossejadas per lo blat ja decantat qu' espera resignat l' horá que l' segador inexorable anirá á arreplegarlo; sas montanyas, cultivadas fins en sas mes altas aspresas; sos rius murmuriosos arrastrant, uns ayga quieta y apacible, altres turbulentas y arremolinada.

A las set del matí l' Prelat de Vich celebrá lo Sant Sacrifici de la Misa, pronunciant una plàctica hermosa en que vibrava la fe y l' patriotisme del gran Bisbe.

A las 10 comensaren los divins oficis, que foren celebrats per lo senyor Bisbe de la Seu, essent ajudants tres Canonges de Vich, un de Lleyda, y altre de Barbastro. Se cantá la preciosa misa del P. Guzmán, qui la dirigi.

Lo doctor don Joseph Messeguer y Costa, feu un magnífich sermó que fou escoltat ab recullinent per tots los assistents. En l' ofertori, l' Bisbe de Vich y l' Pare Abat, s' acostaren al altar y lo primer oferí una imatge de Sant Lluís Gonzaga, qu' es portá en triomf en la processó que fou celebrada á la tarde. Després de la missa, la música y lo coro cantá l' preciós Himne á Sant Lluís, de Mossen Jascint Verdaguer, (que apaigué en las columnas de LA VEU), que produí grandíos efecte, tant per la bona entonació ab que fou cantat, com per lo magistralment qu' es compostat.

A la tarde s' organisá una processó que recorregué l' curs acostumat y fou potser mes solemne que la celebrada per l' arrivada. Hi figuraba entre 'ls pendons lo que deixá la ciutat de Lleyda l' any 1879, com a recort de la peregrinació que va esser presidida per l' avuy arquebisbe de Tarragona, Excm. Dr. D. Tomás Costa y Fornaguera. Dit pendó l' portaren los Srs. Gaya, Jené y Reig, de Lleyda, acompañantlo tots los pelegrins d' aquella ciutat.

Quan la processó hagué entrat en l' iglesia, y estant tots los peregrins reunits, ab los Bisbes y Abat en lo presbiteri, ocupá la càtedra de l' Esperit Sant, lo Pare Aguilera de la Companyía de Jesús que doná la despedida á tots los pelegrins, usant en sa bella peroració l' nostre idioma, l' català. Fou curta, com totas las cosas grandilocuents, pero sas paraulas entraren al fondo del cor de tots aquells que tingueren lo desitg de oirlas, y no tant sols per la forma hermosa y galana de sa oratoria, sinó també perquè la llengua que s' servia pera dirlas era la nostra propia y no cap enmatllevada, era ab la que ns parlaren nostras mares desde que ns gronxaren en lo bressol, tot cantant los dolsos y tendres lays d' amor y d' esperansa, era la que avuy parlém entre nosaltres, ab nostres fills, ab nostres pares, ab nostres companys y amichs, y ab la que preguém cada jorn al nostre Deu y Senyor.

A la nit se donaren serenatas y se dispararen ben combinats castells de foc.

Acabém dihent, que á tots los que formaren part d' aquesta peregrinació, l's hi dolia en l' ànima, haver de deixar tant prompte lo lloch ahont assaboriren dolèces y plahers sens fi; y també que ab ella s' demostrará que dintre l' cor dels catalans hi ha encara encesa la flama de la fe y patriotisme que tants dias de gloria donà á nostre benvolguda Catalunya.

No podém menos de felicitar á tots aquells que directa ó indirectament tingueren interès y s' esforsaren per la millor marxa de tota la peregrinació, als Illustríssims Bisbes de Lleyda, de Seo d' Urgell y de Vich, en especial aqueix últim, per esser la seva diòcesis una de las que més feu pera la realisació de dit acte, y en la que junt ab la gran fé que mostrá dona proves d' esser entusiasta per tot lo que á nostra pàtria toca, puix en los treballs fets, com convocatorias, invitacions, etc., etc., empleá sempre la llengua catalana.—X.

CRÒNICA RELIGIOSA

La Encíclica del Treball

Un dels punts en que mes impressió ha causat lo admirable document pontifici, es sens dupte Inglaterra. Y s' compren, si s' mira l' caràcter industrial d' esta nació, que un document com aquest excite vivament la atenció dels homens d' Estat axí com del home del poble.

La impressió causada se revela en lo llenguatje dels mes importants periódichs, d' alguns dels quals ja n' mes hem dat compte encara que molt abreviat. Y lo notable es que no hi ha discordancies ni contradiccions manifestas. Los diaris de certa calanya s' han callat fins ara, pero la gran prempsa ne parla cada dia ab tó mes favorable. Es un gran triomfo de Roma sobre l' anglicanisme.

Algun bisbe protestant ha dat conferencias públicas sobre la Encíclica, y l' de Manchester, que te molt crèdit entre l' seus, no ha titubejat en dir que «Lleó s' ha mostrat digne de sa gran fama. En un llenguatje clar, coratjós y sublime, ha probat al mon que ell ha estudiad á fons la qüestió del problema social.»

Las grans revistas religiosas protestants, fan ressaltar l' esperit evangèlich de la Encíclica, y diuen en son llenguatje que Lleó XIII ha prescindit del «romanicisme d' altre temps.»

Y lo que es la passió; mentres un diari protestant de Brema diu que la Encíclica ha arribat massa aviat, un altre de Suissa, orguen del radicalisme helvètic, diu que l' Papa ha fet tart.

Lo cert es que l' assumpto capital avuy dia y l' que dona mes lloch á comentaris, es la Encíclica *Rerum Novarum*.

Lo dia 21, festa de Sant Lluís Gonzaga, lo Sant Pare promulgá solemnement lo Decret declarant la heroicitat de les virtuts del Venerable Nunzio Sulprizio, jove artesà de Nàpols que morí á la edat de 20 anys, després de haver dat grans exemples de virtut.

Lo Sant Pare vol proposar aquest gran sirvent de Deu com un modelo de la classe obrera.

A Roma s' han celebrat las festas de Sant Lluís Gonzaga ab gran esplendor, haventhi la nit del Diu-menge moltes lluminarias.

Un dels actes mes commovedors, ha sigut sens dupte l' haver fet sa primera comunió 300 noys preparats per la Pia Unió de Sant Lluís Gonzaga. L' acte tingué lloch en la Basílica Vaticana.

Lo Emperador d' Austria ha anat á Fünfkirchen (Hungria), per assistir á la consagració de la nova Catedral de dita vila.

Lo Papa ha nombrat Prefecte dels Arxius del Vaticà al Rvm. Sr. Ciasca, recentment preconisat arquebisbe titular de Larissa.

A Italia s' parla molts días há, de unas aparicions de la Verge Santíssima á Castelpetroso, diòcessis de Bojano. La Autoritat eclesiástica ha fet entendre als fiels que no aproba, ni directa ni indirectament, las relacions que s' donan y publican de ditas aparicions.

Tothom ha notat las frases que l' President de la República francesa ha usat, en l' acte de entregar lo birret cardenalici al Nunci de aquella capital, eminentíssim Rotelli. D' ensà que l' senyor Carnot pujá á la suprema magistratura de la República, no havia parlat tan clar en alabansa de la política de pau de la Santa Sede.

Un periódich alemany assegura que la Fransa va á mostrarse decidida á favor dels interessos catòlichs en Palestina, per evitar agressions com la última de Betlem.

Se parla molt en Alger de un fet que ha tingut lloch á Cartago y que realment té gran importància.

Se tracta de la conversió de cinch àrabs d' un oassis del Sud. Estos mussulmans accompanyats de son càiid, se presentaren al cardenal Lavigerie, demanant esser batejats, y declararen que una xexantena d' homens de sa tribu, estavan també disposats á convertirse.

Atesa la dificultat que sempre han tingut los misioners per convertir un sol moro, aquest fet de Alger es en realitat un síntoma extraordinari.

A conseqüència de haverse descubert algun abús en la Administració dels Bens de la Santa Sede, lo Sant Pare ha suprimit l' empleo, de Comissari de dita Administració y ha nombrat una Comissió Cardenalícia.

Ab la votació del projecte sobre l' *Sperrgelder*, ó sia l'ls fondos que l' Estat tenia confiscats á l' Iglesia en Prussia, se pot dir que ha terminat lo *Kulturkampf*. Lo Papa, l' Emperador, lo Centre catòlic y l' Gobern, ha fet cadascú de sa part lo possible per arribar á una definitiva solució. A més de la pacificació consegüent, la llei votada torna al servei de la Iglesia unes sumas considerables que permetràn sostenir las obres catòlics que durant tant llarg temps havian de mantenir las almoynas dels fiels.